Kati Takala
24.5.2021

Eduskunta
Talousvaliokunta

Kutsu kuultavaksi, asia: HE 87/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energian alkuperätakuista

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esitämme mielipiteenämme seuraavaa:

On hyvä, että tämän lain myötä saadaan alkuperätakuujärjestelmät käyttöön eri energiamuodoille. Valitettavasti moni asiakokonaisuuteen liittyvä säädös tai ohje on vielä kesken ja kokonaiskuva on siksi osin epäselvä ja yritysten on haasteellista tehdä liiketoimintasuunnitelmia. Toivommekin, että sekä tämän lain nojalla annettava asetus ja lainsäädäntöä tulkitsevat ohjeet sekä päivitettävänä oleva standardi saadaan pian valmiiksi. Näihin töihin on varattava riittävästi resursseja.

Järjestelmien perusvaatimuksia on vielä syytä tarkentaa

Esitetty alkuperätakuujärjestelmän laajuus on pääsääntöisesti hyvä, muutamaa merkittävää parannusta vielä toivomme.

Laajuuteen on tärkeää saada vielä lisäyksenä muukin vähähiilinen vety, ei ainoastaan uusiutuvilla energialähteillä tuotettu. Vetymarkkina kehittyy tällä hetkellä voimakkaasti ja suomalaisillekin on paljon liiketoimintamahdollisuuksia nähtävillä. On hyvin valitettavaa, jos aiheutamme turhia lisärajoitteita kehittyvälle markkinalle alkuperätakuujärjestelmän rajoituksilla. Olisi merkittävästi parempi vaihtoehto rakentaa järjestelmä alusta asti teknologianeutraaliksi, ja myöntää alkuperätakuita kaikelle vähähiiliselle vedylle. Onhan myös ydinvoimalla tuotetulle sähkölle jatkossa mahdollista saada alkuperätakuita sekä hukkalämmölle ja -jäähdytykselle, miksei siis vähähiiliselle vedylle, joka olisi esimerkiksi ydinvoimalla tuotettua?

Olisi selkeintä, jos lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuiden käyttö olisi kytköksissä fyysiseen lämmön ja jäähdytyksen toimitukseen, eli toisin sanoen takuita voisi hyödyntää vain siinä käyttökohteessa tai kaukolämpöverkossa, johon energia myös tosiasiallisesti toimitetaan. Tällöin olisi kaikkein yksinkertaisinta rakentaa luotettava ja asiakkaille helposti ymmärrettävä järjestelmä lämmölle ja jäähdytykselle, jotka ovat luonteeltaan paikallista toimintaa.

Pitäisimme edelleen myös hyvänä, että järjestelmä olisi lämmön ja jäähdytyksen osalta vapaaehtoinen. Vapaaehtoisuus kannustaisi yrityksiä jatkamaan ja kehittämään lämmön ja kylmän tuotteistamista yritysten nykykäytäntöihin pohjautuen eikä direktiivi edellytä pakollisuutta, joten estettä tälle muutokselle ei olisi.

Kytkentä muihin vaatimuksiin ja järjestelmiin kaipaa selvennystä
Erityisesti vedyn ja muiden kaasujen osalta on olemassa ja tulossa alkuperätakuujärjestelmän lisäksi muitakin uudistuksia. Onkin erittäin tärkeätä, että toimijat saavat pian selkeän kokonaiskuvan siitä, miten tulevat biokaasun veroratkaisut, päästökauppajärjestelmän vaatimukset sekä kestävyyskriteerien ja liikenteenjakeluvelvoitteen todentaminen toimivat yhdessä alkuperätakuujärjestelmän kanssa. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että on tulossa useita eri järjestelmiä, joiden yhteensopivuudesta ei ole mitään varmuutta. On oleellista, että järjestelmät hyödyntävät mahdollisimman paljon yhteistä tietopohjaa, jotta järjestelmien kustannukset ovat mahdollisimman vähäiset.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

Todentaminen ja muut käytännöt on saatava pian selkeiksi ja mahdollisimman yksinkertaisiksi
Asetuksella ja ohjeilla on kiire. Laitosten todentamisen pitäisi päästä alkamaan pian, eikä tämä ole vielä mahdollista ilman hyväksyttyjä todentajia ja ohjeita. Nyt onkin huolehdittava, että rekisterinpitäjillä on riittävät resurssit, ja toimijoille annetaan riittävästi aikaa toteuttaa muutokset. Todentamisessa on myös mahdollisimman laajasti hyödynnettävä muihin tarkoituksiin, kuten päästökauppaan, jo tehtäviä todentamisia. On riski, etteivät varmennusvelvollisuuden piiriin kuuluvat laitokset pysty hakemaan alkuperätakuita edes vuoden 2022 alusta alkaen. On erittäin tärkeätä, ettei tästä tule yrityksille ongelmia, erityisesti jo nyt tuotteistettua uusiutuvaa tai hiilineutraalia kaasua, lämpöä tai jäähdytystä myyvien yritysten sujuva siirtymä uuden järjestelmän piiriin on mahdollistettava. Ehdotammekin, että takuiden hakeminen takautuvasti olisi mahdollista esim. 31.3.2022 saakka.

Samoin on pian asetuksessa ja ohjeissa tarkennettava esimerkein useita lain määritelmiä ja kerrottava mittaus- ja raportointivaatimukset yrityksille. On vielä mm. tulkinnanvaraista, milloin lämpö ja jäähdytys on uusiutuvaa, milloin hukkalämpöä ja milloin jotain muuta.

Lisäksi kaipaamme selvennystä kahden pykälän muotoiluun

- Toivomme 8 -10 § muotoiluihin varmennusvelvoitteeseen selkeää rajausta nimenomaan **tuotteistettuun** energiaan pykäläkohtaisten perustelujen tavoin.

  Moni yhtiö myy kaikille asiakkailleen ilman erillisiä tuotteita esim. lämpöä tai jäähdytystä, joista ainakin osa on tuotettu mainituilla tavoilla (uusiutuva tai hukkaenergia), eikä varmennusvelvollisuuden tule koskea kaikkea tällaista energian myyntiä, vaan ainoastaan selkeästi tuotteistettua energiaa, kuten perusteluissa todetaan.

- Ilmoitettavat sähkön tuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt, 20 §:
  Pykälässä sanotaan ”***Alkuperätakuulla varmennetun*** *sähkön hiilidioksidin ominaispäästöjä koskevassa ilmoituksessa on mainittava ominaispäästöjen laskennassa käytetyt energialähde- ja tuotantotapakohtaiset päästökertoimet”.* Tähän pitää käsityksemme mukaan lisätä ohje siitä, miten ominaispäästöt pitäisi ilmoittaa omalle fyysiselle hankinnalle. Asiakkaalle voi kuitenkin myyjän sähkön hankintajakauman ilmoittaa takuilla varmennettuun, jäännösjakaumaan tai omaan fyysiseen tuotantoon perustuen 19 § mukaisesti.

Ystävällisin terveisin,

ENERGIATEOLLISUUS RY

Kati Takala
Asiantuntija, energian tuotanto